

De gildevlag

Kostbaar erfgoed

Optocht door de straten van Leuven ter gelegenheid van de viering van 60 jaar Boerenbond in 1950.

HEEL wat gilden bewaren vandaag nog hun oude vlag. Ze koesteren die omdat ze er zich van bewust zijn dat het uniek erfgoed betreft. Maar zo'n vlag is ook een fragiel stuk erfgoed, dat speciale zorg vraagt. Textiel is

moeilijk op lange termijn te bewaren. Er zijn veel belagers die de stof aantasten. Textielerfgoed bewaren is specialistenwerk. Alleen goed uitgeruste erfgoeddepots bieden optimale bewaaromstandigheden, die op langere termijn de degradatie van de vlag kunnen tegengaan. Wie voorlopig zo'n vlag toch nog zelf bewaart, kent beter alle schadefactoren. Met deze brochure willen we ook toelichten hoe we onze vlaggen zelf het best bewaren.

Sommige vlaggen zijn vandaag al sterk gedegradieerd of beschadigd. Restauratie of bewarende maatregelen ter conservatie zijn hier aangewezen. Dit is werk voor restauratoren. In deze brochure publiceren we een lijst van restauratoren opgesteld door FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.

Restauratie is een dure zaak. We bekijken enkele mogelijke vormen van financiering.

Maar laten we ons eerst even verdiepen in de geschiedenis van de vlag, de verschillende vormen en materialen, en de specifieke iconografie van de vlaggen in onze organisatie.

Veel leesgenot!

Marc Demeyer
archivaris Boerenbond & Landelijke Gilden

Geschiedenis

Vlag van de Boerengilde
van Doel, 1926.
(Afm. 185 x 160 cm.)

De oorsprong van de vlag vinden we in de oudheid. Niet als landenvlag, zoals we die vandaag kennen, want het Romeinse rijk of de Griekse stadstaat had geen 'nationale vlag'. Het oudste gebruik van de vlag zou teruggaan tot de veldtekens en krijgsbanieren in het leger. De taferelen van het oprukkende Romeinse leger op de zuil van Trajanus (114 na Chr.) laten de meegedragen standaarden zien. Het tapijt van Bayeux uit de elfde eeuw, dat geen tapijt is maar een met wol geborduurd linnen doek, verhaalt de verovering van Engeland door de Normandiërs. Ook hier zijn de wapperende wimpels afgebeeld. De symbolische betekenis van de vlag als strijdelement gaat terug op het gebruik ervan tijdens veldslagen.

Middeleeuwen

Bij de kruistochten kwamen de westerse ridders in contact met de verfijnde oosterse beschaving en ook met het rijkere kunstborduurwerk. In de feodale tijd werden er geleidelijk meer vlaggen en banieren gebruikt. Doordat die aan beide zijden bekeken konden worden, ontstond een nieuwe borduurtechniek: 'à deux endroiz' of dubbelzijdig (figuren en teksten langs de achterzijde

staan in spiegelbeeld). Deze banieren waren het symbool van het opperbevel van de vorst. De drager van de banier bevond zich vaak in het middelpunt van de strijd, meestal omringd door zwaarbewapende soldaten, want de vijand mocht het vaandel niet veroveren.

In de late middeleeuwen werd Vlaanderen een belangrijk centrum van het borduurwerk. De schilderijen van de Vlaamse Primitieven laten hiervan voorbeelden zien. De borduurwerkers werden in Vlaanderen meestal opgenomen in de gilde van Sint-Lucas, omdat zij beschouwd werden als 'schilders met de naald'.

16de eeuw

Vanaf de 16de eeuw werd het gebruik van scheepsvlaggen algemeen, omdat de boten steeds grotere afstanden konden afleggen en het probleem van identificatie zich stelde. De eerste nationale vlaggen kenden hun doorbraak tijdens de grote revoluties: de onafhankelijkheidsstrijd van de Amerikaanse staten vanaf 1775 en de Franse Revolutie in 1789. De vlag werd het symbool van de verbondenheid met de nieuw ontstane naties.

De herkomst van de gildevlag hangt samen met de militaire aard van de middeleeuwse gilden. Denken we maar aan de rol van de gilde van de lakenwevers (Pieter de Coninck) of van de slaggers (Jan Breydel) in de Guldensporenslag. Daarnaast waren de gilden beroepsverenigingen en de vlaggen werden gezien als symbolen van een gemeenschappelijke idee. De vlag gold als baken, dat in overdrachtelijke zin de richting aangaf waarlangs de overwinning behaald kon worden.

Einde 19de eeuw en het ontstaan van de boerengilde

Bij het ontstaan van de boerengilden op het einde van de 19de eeuw greep men terug naar het middeleeuwse corporatieve concept en kwam ook het belang van de gildevlag opnieuw in beeld. De vlag werd gezien als het visitekaartje, het herkenningsteken bij uitstek van de organisatie. Niet alleen de boerengilden maar ook fanfares, arbeiders, toneel- of sportverenigingen hadden hun vlag, aan katholieke zowel als socialistische en liberale zijde. Zowel bij plaatselijke feestelijkheden, stoeten en processies als bij begrafenissen van de leden werd de vlag meegedragen. De vlag symboliseerde de groepsverbondenheid en gold in het laatste geval ook als eerbetoon aan de overledenen. Bij grote manifestaties drukte een zee van vlaggen de macht van een organisatie uit.

Maar vanaf de jaren 60 van de 20ste eeuw verloor de vlag snel aan betekenis. De ontzuiling en het verminderen van het belang van optochten en processies speelden hierin een rol. De rijkelijk versierde vlaggen werden opgeborgen en vervangen door goedkopere en minder fragiele vlaggen, vaak in een centraal bepaalde huisstijl. De uniformiteit van de vlaggen werd hoger ingeschat dan de individuele creativiteit van de lokale gilde. De traditionele vlag verdween in de kast. Maar hoe langer hoe meer beseffen gilden dat hun vlag een waardevol stukje erfgoed is, dat een historisch verhaal vertelt over een lokale gemeenschap.

*Processievaandel met voorstelling
van Onze-Lieve-Vrouw, 1913.
Fluweel en katoen, met applicatie en incrustatie
(afm. 153 x 78 cm.)*

Soorten

Het woord vlag dekt heel wat ladingen. Er zijn vaantjes en wimpels, vaandels, banieren en vlaggen.

- Vaantje** Een vaantje is een klein driehoekig vlagje, dat verenigingen, toeristische diensten of bedevaarten lieten maken. Vaantjes werden bijvoorbeeld vastgebonden aan de bagagedrager van de fiets.
- Wimpel** Een wimpel is een smalle strook stof, die meestal op een zwaluwstaart eindigt, o.a. gebruikt door de ruiters van de Landelijke Rijvereniging.
- Vaandel** Een vaandel is gemaakt van fluweel en rijkelijk versierd met bijvoorbeeld goudbrokaat en parels. Een vaandel is vaak ruitvormig. Ze waren pronkstukken, bedoeld om megedragen te worden in processies. Vaak zie je ze vandaag nog hangen in kerken.
- Vlag en banner** Een vlag en banner Wanneer onze gilden over een vlag beschikken, is het meestal een vierkant of rechthoekig stuk textiel, al dan niet afgezet met franjes. Een vlag kan tot 2 meter bij 2 meter groot zijn. Ze wordt langs één kant vastgemaakt aan een vlaggenstok.
Ze onderscheidt zich van de banier doordat de vlaggenstok van de banier bovenaan een extra dwarsbalk heeft en ze aan twee kanten vastgemaakt wordt.

Iconografie

De vroegste vlaggen van onze gilden dateren van vlak voor 1900. Een van de eerste vlaggen van de nieuwe boerengilden was die van Terbank (Heverlee). We laten de trotse proost van de gilde, E.H. Vandamme, zelf aan het woord:

“Het eerste gildevaandel onzer herborene Boerengilden, was dat van Ter-Banck. Het ontwerp ervan werd goedgekeurd in den boerenbond. Het duidt aan: Landbouw, Vaderland, Godsdienst. De grondkleuren,¹ groen en geel beduiden den landbouw: het groene veld in de lente, de hoop van den landman voor zijn aardsch bestaan; het gouden korenveld in den oogst, den hemel. Rondom de grondkleuren loopt eenen nationalen band, het vaderland.² Boven aan de pijl, wappert de pauselijke of kerkelijke strek, de Godsdienst. 't Midden in de grondkleuren, een samenstel van landbouwgetuig of vruchten der aarde, zooals: ploeg, spade, schup, terwe-gerstekoorhalmen.³ Boven in den hoek, het beeld van den H. Isidorus,⁴ met onderaan dit gebed: 'H. Isidorus, bid voor ons.' Rondom den samenstel boven: 'Parochiale Boerengilde van Ter-Banck'; onder, 'Allen voor ieder, ieder voor allen.' Dit eerste vaandel werd bij honderden verveerdigd en nagemaakt voor onze parochiale Boerengilden.”

De iconografie van de vlag van de gilde van Terbank legt in zekere zin de basis voor veel latere vlaggen. Uit de beschrijving blijkt het al: de oudste vlaggen kenmerken zich door een vrij drukke compositie. Zij hadden vaak een neogotische vormgeving en waren sterk religieus geïnspireerd. Sint-Isidorus als patroonheilige van de landbouw komt vaak voor, maar ook de dorpskerk wordt afgebeeld, evenals de pauselijke kleuren. Verder zijn er heel wat verwijzingen naar de landbouwpraktijk: de ploeg, het gouden koren, de zaaier, een trekpaard of specifieke elementen van de land- en tuinbouw uit de eigen streek.

Een mooi voorbeeld van zo'n rijkelijk versierde vlag is die van Sint-Pauwels uit 1929. Sint-Isidorus is hier afgebeeld als een eigentijdse boer, met een ploeg getrokken door twee ossen. Een grote engel zweeft boven het tafereel, de lucht is door gele zonnestralen verlicht. De kerk van Sint-Pauwels staat centraal in het landschap. Wapenschilden van Sint-Pauwels, Vlaanderen (Vlaamse leeuw), Brabant (Brabantse leeuw) en de Boerenbond sieren de randen, waarop verder korenaren en eikenloof te zien zijn. De tekst is bovenaan aangebracht in banderollen.

Vanaf de jaren 1930 en zeker na de Tweede Wereldoorlog werden de motieven gestileerder weergegeven en werd er wat zuiniger mee omgesprongen. Het aantal religieuze motieven vermindert en de boer of het boerenechtspaar komt meer op de voorgrond. Ook bij deze vlaggen zijn er pareltjes die door hun vormgeving heel goed de tijdsgeest weergeven.

1. De grondkleuren
2. Een nationalen band
3. Landbouwgetuig of vruchten der aarde
4. Het beeld van den H. Isidorus, 4 met

Fragiel erfgoed

Vlag van de Boerengilde van Kieldrecht, 1928. (Afm. 170 × 155 cm.)

Heel wat gilden beschikken vandaag nog over hun oude vlag, maar ze worden nog zelden gebruikt. En dat is vaak een groot geluk, want veel vlaggen zouden het wapperen aan de vlaggenstok niet meer overleven. Meestal werd dit stuk textiel een fragiel erfgoed, dat al onze aandacht verdient.

Soms is het al een eerste opdracht voor de gilde om op zoek te gaan naar wie vandaag de vlag bewaart. Wanneer de vlag gevonden is, is het van groot belang om te kijken op welke manier deze belangrijke getuigenis van het verleden wordt bijgehouden. Het bewaren van oud textiel is immers niet evident en vraagt heel wat kennis over het materiaal.

Materiaal	<p>Vlaggen kunnen gemaakt zijn uit allerlei materialen en op diverse manieren vervaardigd zijn. Elk materiaal heeft zijn eigen kenmerken en stelt eigen eisen aan een goede bewaring.</p> <p><i>Zijden vlaggen</i> zijn licht en soepel en voelen fris aan. De draad is ragfijn en glanzend. Zijde is een natuurlijke vezel van dierlijke oorsprong (opgebouwd uit eiwitten).</p> <p><i>Katoenen vlaggen</i> zijn heel stevig en komen vaak voor. De plantaardige vezels (opgebouwd uit cellulose) zijn van nature wit, beige of bruin, maar ze worden geverfd. Speciale procedés kunnen de vezels extra glans geven, maar zij zullen nooit zo mooi glanzen als zijden vlaggen.</p> <p><i>Wollen vlaggen</i> zijn eerder uitzonderlijk. Wol vervormt gemakkelijk omdat het veel vocht uit de omgeving kan opnemen. De natuurlijke vezels van dierlijke oorsprong voelen wel warm en zacht aan.</p> <p><i>Recentere vlaggen zijn vaak gemaakt van synthetische of halfsynthetische vezels.</i> Kunstvezel is goedkoper, licht, elastisch en neemt weinig vocht op: ideaal voor buiten in weer en wind.</p>
Kleurstoffen	<p>Alle textiel is gekleurd, met andere woorden geverfd. Dit kan gedaan worden met natuurlijke kleurstoffen. Hierbij onderscheiden we kuipkleurstoffen (in een kuip geverfd), beitskleurstoffen (waarbij de textielvezels eerst bewerkt worden met een beitsmiddel) of directe kleurstoffen (kunnen zonder voorbereiding op het textiel worden aangebracht). Elke methode heeft specifieke eigenschappen en problemen. Ook synthetische kleurstoffen, die al kunnen voorkomen bij onze oudste vlaggen, worden via allerhande technieken aangebracht.</p>
Techieken	<p>Er zijn eveneens allerlei technieken om een vlag samen te stellen of te versieren. Een basistechniek is <i>borduren</i>. Dat is het maken van versieringen met naald en garen op textiel. Bij oudere en kostbare vaandels is borduurwerk vaak uitgevoerd met edelmetaaldraad. Zuiver geborduurde vlaggen komen weinig of niet voor, maar wel borduurwerk in combinatie met andere technieken.</p> <p>Bij <i>applicatie</i> worden gekleurde stukken stof of borduurwerk op een basisvlag genaaid. Zo krijg je meerdere lagen stof, die met een borduursteek vastgemaakt en afgewerkt worden.</p> <p>Bij <i>incrustatie</i> worden meerdere stukken stof met borduurwerk aan elkaar gezet tot één geheel. Deze vlaggen zijn dubbelzijdig, waarbij de achterzijde het spiegelbeeld is van de voorzijde.</p> <p>Soms werden vlaggen geheel of gedeeltelijk <i>beschilderd</i>. Dat was wellicht goedkoper, maar het is niet ideaal. Na verloop van tijd wordt de verf minder soepel, breekt en tast het textiel aan.</p> <p>Vandaag worden veel synthetische vlaggen bedrukt. Dit kan als <i>zeefdruk</i> of digitaal. <i>Digitaal</i> drukken is het goedkoopst en levert al voor één vlag een mooi resultaat op.</p>

Door heel wat vijanden belaagd ...

De tijd Textiel is samengesteld uit organische grondstoffen en die zijn onderhevig aan natuurlijke veroudering. De vezels worden stijver en brozer, verliezen hun soepelheid, met scheuren en gaten tot gevolg. De manier waarop het basistextiel en de vlag gemaakt zijn (bijvoorbeeld het verven van het textiel of het beschilderen van de vlag) kan dit proces nog versnellen. Maar ook de manier van bewaren en de mate waarin de vlag onderhevig is aan de andere vijanden, kunnen het proces versnellen.

Bij de vlag van Terbank is de rood gekleurde zijde meer onderhevig aan intern verval dan de geel gekleurde.

Licht Zowel zon- als kunstlicht bevat schadelijke stralen, zoals uv-stralen, die de kleuren doen vervagen. Licht versnelt bovendien het afbraakproces.

Temperatuur en vocht Temperatuur en luchtvochtigheid zijn sterk afhankelijk van elkaar. Bij te hoge temperaturen drogen de vezels uit en worden ze broos en breekbaar. Bij te lage temperaturen wordt de omgeving vochtiger. Wanneer de textielvezels te veel waterdamp opnemen, zwellen ze op en dat veroorzaakt interne spanning in de stof. Maar zeker bij te veel temperatuurschommelingen worden de broze bindingen van de vezels op de proef gesteld en ontstaan er scheuren.

- Stof en vuil** Stof en vuil kunnen plaatselijk aanwezig zijn of verspreid over de hele oppervlakte. In beide gevallen is stof, vuil of vet mogelijk niet te verwijderen, want ze nestelen zich tussen de vezels. Vuil trekt ongedierte en schimmels aan.
- Schimmels** Schimmels gedijen het best op onhygiënische, niet-verluchte, warme en vochtige plekken. Schimmels zijn te herkennen aan de typische muffe geur in de bewaarruimte of de verpakking. Zij kunnen verkleuring, degradatie en ontbinding van de vezels veroorzaken.
- Insecten** Ongedierte en insecten komen vooral voor in rustige, donkere, stoffige, vochtige ruimten. Motten zijn vooral uit op dierlijke vezels (wol en zijde). Het oppervlak van de dierlijke vezel wordt volledig weggevreten. Ook uitwerpselresten op het textiel degraderen het weefsel.
- Fysische schade en de mens** Alleen al door hun eigen gewicht kunnen oude vlaggen scheuren. Wanneer we ze manipuleren kan dat al snel tot schade leiden. En zo blijkt de mens misschien nog wel de grootste vijand van de vlag. Met de beste bedoelingen een scheurtje repareren of een vlek verwijderen kan tot nog meer schade leiden.

Richtlijnen voor bewaring

Nu we weten welke vijanden onze vlag belagen, kunnen we ook wat richtlijnen formuleren om de vlag in optimale omstandigheden te bewaren.

Waarop moet je letten?

- Bewaar de vlag bij voorkeur op een donkere plaats.
- Zorg voor een zo constant mogelijke temperatuur. Ideaal is een kamertemperatuur tussen 16 en 18 °C. Bewaar de vlag niet naast de verwarming of de airco.
- Zorg voor een droge omgeving. De ideale luchtvochtigheid ligt tussen 50 en 55%. Berg een vlag nooit op als ze niet volledig droog is.
- Zorg voor een propere omgeving. Een schuurtje of een zolder waar nooit gereinigd wordt, is geen goede bewaarplaats. Bescherm textiel tegen stof, maar verpak het niet luchtdicht! Stofzuig de vlag op lage kracht. Bedek de stofzuigermond daarbij met een gaas om zeker geen loszittende onderdelen van de vlag op te zuigen.
- Was de vlag nooit zelf, breng ze ook niet naar de stomerij. Het reinigen van de vlag is specialistenwerk!
- Verpak de vlag nooit in plastic, want een goede ventilatie is van groot belang. Bovendien vergaat plastic en dat kan het textiel aantasten.
- Controleer de vlag regelmatig op schimmel en insecten. Indien ze aangetast is, raadpleeg je het best een expert.
- Hang een oude vlag niet meer op. Zij zou kunnen scheuren onder haar eigen gewicht. Ondersteun haar (bijvoorbeeld op een schuin vlak) en behandel haar steeds voorzichtig.

Gebufferde (zuurvrije) kartonnen doos (afm. 54 × 38 × 12 cm.) met stuk gewassen baalkatoen om vlag te bewaren, waarbij de plooiën extra ondersteund kunnen worden door rolletjes zuurvrij zijdepapier.

Drie manieren om een vlag te bewaren

Liggend

De beste manier is liggend. De hele vlag wordt daarbij gesteund en ze hoeft haar eigen gewicht niet te dragen. Bovendien komen er geen plooien in. Maar dan nog mag je de vlag niet zomaar neerleggen op hout of metaal. Leg er een beschermende laag onder en uiteraard een zuurvrije beschermde laag bovenop. In de ruimte waarin de vlag zich bevindt moet een constant klimaat heersen. Uiteraard is deze vorm van bewaring alleen weggelegd voor zeer goed uitgeruste erfgoeddepots.

Oprollen

Een andere manier om de vlag te bewaren is ze oprollen op een kartonnen cilinder, zoals in een tapijtenwinkel. De cilinder moet een doorsnede hebben van minstens 10 cm. Ook hier breng je eerst een zuurvrije laag aan op de cilinder. Rol de vlag zeer omzichtig op, minstens met 2 personen. Scheef oprollen geeft spanning en kan tot scheuren leiden. Wanneer de vlag opgerold is, hang je de cilinder horizontaal op aan de uiteinden, zonder de vlag te raken. Ook dit is dus geen eenvoudige zaak.

Een zuurvrije doos

Ten slotte kan je de vlag in een zuurvrije doos bewaren. Die doos moet wel zo ruim mogelijk zijn, zodat de vlag luchtig opgevouwen kan worden. Het best worden de plooien ondersteund met rolletjes zuurvrij zijdepapier. Als extra maatregel kan je de vlag nog eens los bedekken met gewassen baalkatoen. Dat is eigenlijk de enige manier waarop iemand thuis de vlag op een verantwoorde manier kan bewaren. De gesloten doos bewaar je dan in een ruimte die voldoet aan de bovenstaande richtlijnen.

Samenwerking

Boerenbond & Landelijke Gilden werken samen met het KADOC –KU Leuven, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving. Zij beschikken over een professioneel erfgoeddepot. Via de formule van Bewaargeving kan je er een vlag deponeren, maar ze blijft wel eigendom van de gilde. Voor speciale gelegenheden kan de gilde ze ook opnieuw kosteloos uitlenen.

Restaureren

. Vlag van de Boerengilde van Lokeren, datum onbekend. (Afm. 145 × 145 cm.)

Restauratoren Heel wat van onze oude gildevlaggen vertonen tekenen van slijtage, scheurtjes en lacunes. Om verder te overleven zouden ze gerestaureerd moeten worden of moeten er op zijn minst conserverende maatregelen genomen worden. Dat is specialistenwerk en slechts een beperkt aantal ateliers zijn in staat om dit op een verantwoorde manier te doen. Omdat het niet altijd gemakkelijk is om de juiste persoon te vinden, stelde FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, een lijst op van zelfstandige textielrestauratoren in België en Nederland. Je vindt de lijst op pagina 19.

Financiering De restauratie van een vlag betekent zeer secuur en tijdrovend handwerk door hoog opgeleide specialisten. De prijs is navenant. Voor een grondige restauratie spreekt men al gauw over een paar duizend euro's. De restauratie van de vlag kan beschouwd worden als een waardevol erfgoedproject. Een gilde zou op allerlei manieren sponsoring hiervoor kunnen zoeken.

Crowdfunding of publieksfinanciering is vandaag een van de meest succesvolle alternatieve manieren om projecten, ook erfgoedprojecten, te financieren. Crowdfunding zorgt niet alleen voor de fondsen, het kan er ook voor zorgen dat het publiek, leden en sympathisanten, zich nauwer betrokken voelen bij het erfgoed, in dit geval de oude vlag van de gilde.

We spreken van crowdfunding bij een welomschreven project (de restauratie van de vlag), waarvoor een vooraf bepaald bedrag (bijv. na een offerte van een restaurator) ingezameld wordt binnen een duidelijke termijn en waarvoor de schenker een kleine (symbolische) beloning krijgt. Essentieel bij deze vorm van het inzamelen van giften is het gebruik van crowdfundingplatformen. Die treden op als schakel tussen de projecthouder en de schenker. Ze bieden een website aan waar je je project kunt voorstellen (bijvoorbeeld met een filmpje) en waar de schenker digitale betaalmogelijkheden heeft. Er is een bedragenteller, waarop het totaalbedrag van de stortingen bijgehouden wordt. Aan zo'n dienstverlener betaal je meestal een startbijdrage en een percentage van de opgehaalde bedragen.

Een crowdfundingproject staat of valt met een goede voorbereiding en een actieve communicatie naar specifieke groepen met een goed communicatieplan. Je bepaalt met andere woorden de timing van wanneer je welke groep aanspreekt en schrijft zo vooraf het ideale scenario uit. Je kunt ook denken aan een getrapt systeem van beloningen voor schenkingen. Als gilde kan je hiermee op een creatieve manier aan de slag. Net als een nieuwe vlag vroeger plechtig ingehuldigd werd, kan ook een succesvol restauratieproject feestelijk afgesloten worden.

(Voorbeelden kan je vinden op crofun.be/nl/projects/creativeprojects-arts)

Cera sponsoring

Cera biedt je een andere mogelijkheid om het restauratieproject te sponsoren. Cera steunt immers maatschappelijke projecten, ook in het kader van kunst en cultuur. Het is dan wel van belang dat het project gedragen is en aanleiding geeft tot een of meer activiteiten van jouw gilde. De aanvraag verloopt via de Regionale Adviesraden van Cera. Vertegenwoordigers van de Cera-vennoten in deze Regionale Adviesraden (RAR) beslissen, in samenspraak met de adviseur, welke projecten voor welk bedrag steun krijgen. De adviesraden komen drie keer per jaar samen om de ingediende aanvragen te bekijken. Op de website van Cera vind je alle informatie over de voorwaarden waaraan het project moet voldoen, net als het online aanvraagformulier. (cera.be/nl/Request-for-projects)

Vlag van de Landelijke Gilde van Bazel n.a.v. het 100-jarig bestaan, 2007. (Afm. 120 × 120 cm.)

Bibliografie

Filip Santy en Antoon Osaer, *Met Vlag en Wimpel. De Banistiek van de Christelijke Arbeidersbeweging in Vlaanderen*, 2 delen, Leuven, 1984.

Carl Claes en Bert Woestenborghs, *Met vlag en gilde: Banistiek van de Landelijke Beweging in het Waasland*, Sint-Niklaas, 2015.

Erfgoedcel c07, *Vlaggen: Wat en hoe-boekje*, leper, 2010.

Shirin Van Eenhooge, *Behoud en beheer Textiel objecten*, onuitgegeven nota's vorming Provincie Vlaams-Brabant, 2017.

Julie Lambrechts (FARO), *Bewaring Vlak textiel*, onuitgegeven nota's vorming Plattelandsacademie Landelijke Gilden, 2016.

Edmond Vandamme, *Eene Belgische boerengilde bij het ingaan der XXste eeuw, Ter-Banck bij Leuven: uitslagen van al hare maatschappelijke werken.*, 1901.

Zelfstandige textielrestauratoren België en Nederland (lijst FARO)

- *Kenny Damian*
Baleunisstraat 44A, 9200 Dendermonde
0497 184 432
kenny_damian@hotmail.com
kennydamian.be
- *Maria Springael*
Zavelstraat 10, 1500 Halle
0479 716 158
maria.springael@textor.be
textor.be
- *Anne Kwaspen*
Steenweg 457, 3570 Alken
0495 523 366
annekwaspen@hotmail.com
- *Saskia Rijsdijk*
VanLeeuwenhoekstraat 16, 2012 GA
Haarlem
saskia.rijsdijk@tele2.nl
- *Natalie Ortega*
Conservation Studies – Artesis
Hogeschool Antwerpen
Blindestraat 9-11, 2000 Antwerpen
03 213 7134
natalia.ortegasaez@artesis.be
- *Marie Mones*
Peter Benoitstraat 4, 8500 Kortrijk
056 533 436
marie.mones@telenet.be
- *Ann Lievens*
Leo Baekleandstraat 12, 9000 Gent
0473 943 279
lievensann@goossensinvestnv.be
- *Geysens Annie*
Adolf Bayensstraat 140,
9040 Sint-Amands
0479 513 485
annie_geysens@hotmail.com
- *Willebrord Jacobs*
Vrijheidsstraat 16, 2570 Duffel
015 322 932
willebrord.jacobs@telenet.be
- *Anneleen Swalus*
anneleen_sf@yahoo.com
- *Juliette Deboeck (tapijten/wandtapijten)*
Koningin Astridlaan 62, 2820 Bonheiden
015 290 130
tapestries@pandora.be
- *Sonja Daemen*
Assestraat 11, 1790 Essen-en-Affligem
0485 660 431
sona.daemen@pandora.be
- *Chantal Carpentier*
Chaussée de Forest 176a, 1060 Brussel
0479 543 989
carpentier_textile@hotmail.com
- *Rosina Turco*
Av. De la Spirale, 1200 Brussel
0499 222 621
- *Marie Vercauteren*
Rue du Cimetière 2, 7743 Obigies
069 559 329
- *KIK-IRPA*
fanny Van Cleven
Jubelpark 1, 1000 Brussel
fanny.vancleven@kikirpa.be
- *Joke Vandemeersch*
Bergstraat 28, 3010 Kessel-Lo
0478 218 641
joke@vandemeersch.be

Vlag van de Boerengilde van Sint-Pauwels, 1929.

Heb je nog vragen?

Wie nog met een vraag zit of de vlag van zijn gilde in bewaring wil geven op het KADOC, kan contact opnemen met:
Marc Demeyer,
Archivaris Boerenbond & Landelijke Gilden
Diestsevest 40, 3000 Leuven,
0473 71 48 48
marc.demeyer@landelijkegilden.be

of met de Landelijke Gildenconsulent.